

σπεύσε κ.τ.τ. κοιν.: Γιούργια πάνω τους και τους φάγαμε! κοιν. Σβρώξετε, γιούργια όλοι, να βούμε Πελοπν. (Μάν.) Γιούργια 'σαπάν', γιούργια 'σακάτ', χαλάσανε τὰ παπούτσια τ'ς Θράκ. (Τσακίλ.) 'Ετοῦτος ἐβάσταε τ'φέξ' κι ὁ ἄλλος 'ούργια 'πάνω τ' Λευκ. || Παροιμ.

Γιούργια 'ς τὴ νουνά μας τὴ γαινούργια (ἐπὶ τοῦ λαμβάνοντος τὸ θάρρος νὰ εἰσέλθῃ εἰς ξένην οἰκίαν χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ) Κωνπλ. || 'Ἀσμ.

'Αιντε γιούργια, παλληκάρια, | ἦρθ' ἡ βάρκα μὲ
τὰ ψάρια
Πελοπν. ('Αρχαδ.)

'Αιντε γιούργια-γιούργια-γιούργια | κ' οὐ χουρὸς
θέλει τραγούδια
Θράκ. (Σουφλ.)

γιουργιάρω 'Αθην. 'Ιθάκ. 'Ιων. (Βουρλ.) Κρήτ. ('Αρχάν Χαν. κ.ά.) Κύθηρ. Λέσβ. (Πολυχνῖτ.) Μεγίστ. Νάξ. (Τρίποδ.) Πειρ. Σίφν. Σύμ. Χίος (Μαρχαρ. κ.ά.) — Γ. Ξενόπ., Κόσμος, 204 καὶ Θέατρ., Β 148 κ.ά. Σ. Μυριβήλ., Ζωὴ ἐν τάφ., 88 γιουργιάρου Εὐβ. ('Ορ.) Θήρ. Κυδων. Σάμ. (Καρλόβ.) Τήν. κ.ά. 'ουργιάρω Νάξ. ('Απύρκανθ.) γιουργιέρνω Θήρ. Κρήτ. (Κίσ. Νεάπ. κ.ά.) Ρόδ. κ.ά. γιουργιέρνω Μ. 'Ἀσία (Κυδων.) γιουργάρω Κρήτ. (Κίσ. Νεάπ. κ.ά.) Μεγίστ. Χίος (Ποταμ. κ.ά.) γιουργάρω Χίος γιουργάρου Τήν. ἀγιουργιάρου Μεγίστ. γιουργέρνω Κρήτ. (Κίσ.)

'Εκ τοῦ οὗσ. γι ο ὑ ρ γ ι α καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ά ρ ω.

Κάνω γι ο ὑ ρ γ ι α, ἐφορμῶ, ἐπιτίθεμαι ἐνθ' ἄν.: 'Ε-γιούργιαρ' ἀπάνω του Κρήτ. Γιουργιάρ' ἀπάνω τὸ χταπόδι Τήν. 'Ηγιουργιάρησε κατ' ἀπάνω μου καὶ μ' ἔρριξε χάμω Σίφν. 'Εγιούργιαρε g' ἔρχεται Σύμ. Οἱ οὐχτροὶ γιουργιάραν (ἐπέπεσαν) Σάμ. (Καρλόβ.) Τὴν ὥρα ποὺ θὰ δῆς τὰ γρεμνά ν' ἀνοίξουνε, θὰ 'ουργιάρῃ 'μέσα (ἐκ παραμυθ.) Νάξ. ('Απύρκανθ.) 'ουργιάρου δὰ λιοδάρι κ' ἐτρώα d' ἀρνιά αὐτόθ. 'Εκεῖνη τὴν ὥρα εὗρηκε τὸ παλιόπαιδο νὰ γιουργιάρῃ μέσα Γ. Ξενόπ., Κόσμος, 204. Φαντάσου χιλιάδες τρελλοὺς μουζικάντες ποὺ γιουργιάραν ἀπ' ἓνα τρελλοκομεῖο Σ. Μυριβήλ. ἐνθ' ἄν. Συνών. γι ο υ ρ ο υ ν τ ἄ ρ ω, γι ο υ ρ ο υ ν τ ἱ ζ ὼ, γι ο υ ρ ο υ σ τ ἱ ζ ὼ, μ ο υ ν τ ἄ ρ ω, ρ ο υ β ἄ σ σ ω, χ ὕ ν ο μ α ι. β) Μετβ., ἐφορμῶ, ἐπιτίθεμαι, ὥθῳ εἰς τὰ ἄκρα 'Αθην. Κρήτ. Κύθηρ. Πειρ. Τήν.: Παρατέρα σεργιάρει ἄλλο ὀρτύκι ὁ σκύλλος του, πάει κοδά, ὑπολογίζει κατὰ ποῦ θὰ πεταχτῇ καὶ ποῦ πρέπει νὰ σταθῇ αὐτὸς καὶ καθὼς τὸ γιουργιάρῃ ὁ σκύλλος καὶ πετειέται τὸ ὀρτύκι, τ' ἀρπᾷ κι αὐτὸ μὲ τὴν ἀπόχῃ 'ς τὸν ἀέρα (σεργιάρει = ἐντοπίζει) Κύθηρ. Μωρὲ τὸν ἄγνωμο, γιουργιάρ' μένα, τὸ γαταχερνῶ (=δέρνω) Τήν. Μὴ τὸ γιουργιάρῃς πολὺ τὸ σκοινί, θὰ σπάσῃ 'Αθην. || Φρ. Γιουργιάρεις πολὺ τὰ πράματα (ἐπὶ τῶν ὠθούντων εἰς τὰ ἄκρα ζήτημά τι ἢ κατὰστασιν) αὐτόθ. || 'Ἀσμ.

Νὰ κλαῖτ' ὀδρὸς τοῖ Καστρινοὺς κι ἀπόις τοῖ Χανιώτες εὐτὸς μᾶς ἐγιουργιάρανε σὰν ἦρθαν οἱ Λακκιῶτες (ἀπόις = ἔπειτα) Κρήτ.

γιούρντα ἢ, Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ. Πιτσᾶ)—Λεξ. Δημητρ. γιούρντα Πελοπν. ('Ανδρίτσ. 'Αρχαδ. Δυρράχ. Καλάβρυτ. Κόκκιν. Κόρινθ. Λάστ. Μανιάκ. 'Ολυμπ. Παππούλ. Τρίκκ. Τριφυλ. Φιγάλ. Χατζ. κ.ά.) γιούρντα Θεσσ. Πελοπν. ('Αναβρ. Μάν. Παλαιοχ.) γιούρντα Πελοπν. ('Αχαῖα Βαλτεσιν. Βούτσ. Βραχν. Γορτυν. Δίβρ. Καλάβρυτ. Κερπιν. Κλειτορ. Λάμπ. Μεγαλόπ. Μήλ. κ.ά.) γιούρντα Πελοπν. (Λεῦκτρ.)

γιούρντα Πελοπν. (Πάν.) γκιούρντα Πελοπν. ('Αχαῖα Λάμπ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. ὀ ρ τ ῖ ὀ = κάλυμμα. Βλ. Π. Φουρίκ. εἰς 'Αθηνᾶν 30 (1919) Λεξικογρ. 'Αρχ. 5, 212, σημ. 5.

Μάλλινος χειριδωτὸς ἢ καὶ ἀχειριδωτὸς ἐπενδύτης τῶν ἀγροτῶν καὶ ποιμένων, κυρίως δὲ τῶν γυναικῶν, συνήθως μύρου χρώματος, ἀνοικτὸς ἐμπρὸς καὶ κροσσωτὸς ἐσωτερικῶς, ὑφαινόμενος εἰς τὸν ἀργαλειὸν ἐνθ' ἄν.: Σηκώναμε τίς γιούρδες μας καὶ προγάγαμε τὰ πρόβατα Πελοπν. (Μανιάκ.) 'Εφό'ρειε μία γιούρντα μέχρι τὰ πόδια Πελοπν. (Μάν.) Φέρε μου τὴ γιούρντα, γιατί μαργώνω (=ριγῶ ἐκ τοῦ ψύχους) Πελοπν. ('Αχαῖα) 'Αν δὲν εἶχα τὴ γιούρντα μου, θὰ τρεμοτουρτούριζα αὐτόθ. Εἶχε ἀνάριχτα μιὰ νυφιάνικη γιούρντα Πελοπν. (Βερεστ.) Οἱ γιούρτες ἦταν μακριές με γαϊτάνια, σιρίτια, τσεπούλες 'ς τὰ πλάγια, ὑφαντές καὶ τοῖ ρίναμε 'ς τὴ νεροτριβὴ Πελοπν. (Λάμπ.) Βάλε τὴ γιούρντα σου καὶ κάνε τὰ γούστα σου Πελοπν. (Γορτυν.)

γιουρντάκι τό, ἐνιχ. γιουρνδάκι Πελοπν. (Γαργαλ. Γορτυν. Λιγούρ. Μαντίν. Παππούλ. Στεμν. Χατζ. κ.ά.)

'Υποκορ. τοῦ οὗσ. γι ο ὑ ρ ν τ α ἢ γι ο υ ρ ν τ ῖ.

1) Μικρὸς μάλλινος χειριδωτὸς ἢ καὶ ἀχειριδωτὸς ἐπενδύτης ἐνθ' ἄν.: 'Ἀσμ.

Νὰ στρώσω τὸ γιουρντάκι μου νὰ γείρω, νὰ πλαγιάσω Πελοπν. (Λιγούρ.) 2) Παιδιά κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ παῖκται διαιροῦνται εἰς δύο ομάδας καὶ ἀφοῦ ρίψουν νόμισμα εἰς τὸν ἀέρα οἱ τῆς εὐνοηθείσης ομάδος ἱππεύουν ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν τῆς ἐταίρας. 'Ο ἀρχηγὸς τῶν προνομιούχων κρατεῖ τεμάχιον ὑφάσματος (ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα) εἰς σχῆμα σφαίρας τὸ ὁποῖον ρίπτει εἰς ἄλλο παιδίον τῆς ομάδος του, αὐτὸ δὲ εἰς τὸ ἄλλο κ.ο.κ. 'Εὰν εἷς ἐκ τῶν παικτῶν ἀστοχήσῃ εἰς τὴν διὰ τῶν χειρῶν σύλληψιν τῆς σφαίρας, ἡ ὁμάς του θεωρεῖται ὅτι ἔχασε καὶ οἱ ρόλοι ἐναλλάσσονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον Πελοπν. (Γορτυν. Μαντίν.) Συνών. γ ε λ ε κ ἄ κ ι, μ α ν τ ῆ λ ἄ κ ι.

γιουρντί τό, Πελοπν. (Βερεστ. Βλαχοκερ. Γαργαλ. Δάρα 'Αρχαδ. Κοντογόν. Κοπαν. Μανιάκ. Μαργέλ. Μηλιώτ. Ποταμ. Φιγάλ. κ.ά.)—Λεξ. Δημητρ. γιουρντί Μέγαρ. Πελοπν. ('Αργολ. Βλαχοκερ. Γαλατ. Κάμπος Λακων. Λάστ. Λιγούρ. Μάν. Μεσσήν. Παππούλ. Πιάν. Τριφυλ. Χατζ. κ.ά.) γιουρντί Θεσσ. Μήλ. γιουρντί Μέγαρ. Πελοπν. (Μάν.) — Λεξ. Αἰν. Βλαστ. 329 Δημητρ. γιουρντί Πελοπν. (Μαντίν. Μεγαλόπ.) γιουρντὴ ἢ, Στερελλ. (Βοστιν. Δωρ.)

'Υποκορ. τοῦ οὗσ. γι ο ὑ ρ ν τ α. 'Ο τύπ. γι ο υ ρ δ ῖ καὶ εἰς Σομ.

Γι ο ὑ ρ ν τ α μύρου χρώματος διὰ τὰς ἡλικιωμένας γυναῖκας ἰδίως καὶ λευκοῦ διὰ τὰς νέας, με χρυσᾷ κεντήματα εἰς τὸ μέρος τοῦ στήθους ἐνίοτε ἐνθ' ἄν.: 'Ηρθε μὲ τὸ γιουρντί της τυλικωμένη, γιατί εἶχε κρύο Πελοπν. (Μάν.) Πᾶρε καὶ τὸ γιουρντί σου, γιατί κάνει κρύο Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) Ποῦ πᾶς χωρὶς γιουρντί σήμερα, ποῦ παγώνουνε τὰ πουλλιά 'ς τὰ δέντρα, μὲρ' δόλια; Πελοπν. (Δάρα 'Αρχαδ.) Φόρεσε τὸ βελέσι της, τὸ φουστάνι, τὴ μπόλια καὶ τὸ γιουρντί καὶ πῆγε γιὰ ξύλα 'ς τὸ βουνὸ αὐτόθ. || 'Ἀσμ.

Βλάχα μ', βλάχα μ', τὸ γιουρντί σου, | πῶς κοιμᾶσαι
μοναχὴ σου!

Πελοπν. ('Αργολ.)

— Γιωργῇ, κι ἂν μᾶς ἰδῇ κανεῖς, Γιωργῇ, τί θὰ μὲ κάμης;

— Φλόκο 'ς τὸ γιουρντί σὲ κάνω | καὶ 'ς τὴ βλάτη μου σὲ
βάνω

Πελοπν. (Μανιάκ.)

